

Số: /BC-UBND

Triệu Sơn, ngày tháng năm 2021

BÁO CÁO

Công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể Thực hành Tín ngưỡng Thờ Mẫu Tam Phủ của người Việt từ 2016 đến nay

Thực hiện Công văn số 499/ SVHTTDL-DSVH ngày 09/02/2021 của Sở Văn hóa Thể thao & du lịch tỉnh Thanh Hóa về việc báo cáo công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể Thực hành Tín ngưỡng Thờ Mẫu Tam Phủ của người Việt từ 2016 – nay. UBND huyện Triệu Sơn báo cáo như sau:

Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt được Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên Hợp Quốc (UNESCO) công nhận là Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại vào ngày 1/12/2016.

1. Tổng quan về di sản văn hóa phi vật thể

“Tín ngưỡng thờ Mẫu là tín ngưỡng bản địa của người Việt, chứa đựng những giá trị nhân văn cao cả, tôn vinh người phụ nữ Việt Nam qua hình tượng người mẹ tự nhiên. Tín ngưỡng thờ Mẫu đã phát triển rộng khắp vùng đồng bằng Bắc Bộ, từ đô thị đến miền núi tạo nên một nét khá nổi bật trong bức tranh chung vốn đã hết sức đa dạng phong phú của đời sống tín ngưỡng tôn giáo của đất nước ta.”

Tục thờ Mẫu của người Việt không chỉ nhân hóa tự nhiên mà còn định tính hóa tự nhiên, nói cách khác việc tôn thần, thờ mẫu không chỉ hiện thân của bản thể mà còn là lực lượng cai quản tự nhiên. Nhận thức thế giới đó đã giúp cho con người hòa đồng với tự nhiên, cảm nhận tự nhiên, lắng nghe tự nhiên, rồi cuối cùng bảo vệ tự nhiên một cách hiệu quả hơn. Khác với các tôn giáo, tín ngưỡng khác, tín ngưỡng thờ Mẫu hướng niềm tin con người vào thế giới hiện tại, đó là nhân sinh quan mang tính tích cực phù hợp với con người trong thế giới hiện nay. Trong hệ thống điện thần thờ mẫu, các vị thánh đều hóa thân từ những con người danh tiếng có công trạng trong sự nghiệp dựng nước, giữ nước của dân tộc như Trần Hưng Đạo trong Đức thánh Trần, mẹ Âu Cơ trong mẫu thượng ngàn, tướng quân Lê Khôi hay Nguyễn Chí trong ông Hoàng Mười, trạng nguyên Phùng Khắc Khoan trong vai ông Hoàng Bơ. Đây không phải là việc làm tùy tiện, ngẫu nhiên mà được sáng tác từ ý thức lịch sử và xã hội, ý thức hướng về cội nguồn, uống nước nhớ nguồn, tôn vinh những người có công với đất nước, bằng cách đó tục thờ mẫu gắn bó với cội nguồn, lịch sử dân tộc, trở thành biểu tượng của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam. Chủ nghĩa yêu nước đã được tín ngưỡng hóa, tâm linh hóa trong đó người mẹ, mẫu là nhân vật trung tâm.

2. Thực trạng công tác bảo vệ và phát huy giá trị di sản thờ Mẫu Tam phủ của người Việt

Thờ Mẫu là một tín ngưỡng dân gian bản địa, thuần Việt, có lịch sử lâu đời, biến chuyển thích ứng với sự thay đổi của xã hội. Tín ngưỡng thờ Mẫu là nhu cầu trong đời sống tâm linh của người Việt, mang lại cho họ sức mạnh, niềm tin và có sức thu hút mọi tầng lớp trong xã hội. Đồng thời, nó góp phần bảo vệ và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc. Huyện Triệu Sơn có 29 di tích lịch sử văn hóa, trong đó có 04 di tích xếp hạng quốc gia, 25 di tích xếp hạng cấp tỉnh; có Phủ Nưa, Phủ Tía, Phủ Vạn, việc Thực hành Tín ngưỡng Thờ Mẫu Tam phủ trên địa bàn huyện còn khiêm tốn, do đó việc quản lý cũng phát huy giá trị di sản thực hiện nghi lễ này còn "sạch", lễ vật hầu đồng là tùy tâm...

Tuy nhiên, trong quá trình phát triển, thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu không tránh khỏi những bất cập khi không ít các thanh đồng, cung văn đang tận dụng tín ngưỡng để thực hiện mục đích cá nhân. Điều này đang đặt ra vấn đề nâng cao vai trò trách nhiệm của cơ quan quản lý nhà nước và những người tham gia thực hành di sản nhằm bảo tồn ý nghĩa, giá trị tốt đẹp của Tín ngưỡng thờ Mẫu. Bên cạnh đó, một lý do khác khiến hoạt động Tín ngưỡng thờ Mẫu bị biến tướng, sai lệch nằm ở chính ý thức thực hành của các thanh đồng, bản đền, bản phủ... Vẫn còn những nhận thức chưa đúng, chưa đầy đủ, chưa chuẩn về thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu. “Hiện nay trong xã hội ta nghĩ rằng đạo Mẫu rất mê tín, thậm chí những người thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu cũng có nhiều lệch lạc, Vì thế, việc chấn chỉnh cách thực hành nghi lễ trong Tín ngưỡng thờ Mẫu nhằm ngăn chặn sự biến tướng trong quá trình thực hành di sản lúc này là vô cùng cần thiết.

3. Đề xuất, kiến nghị

Đề nghị Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch mở các lớp tập huấn về công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị các di sản văn hoá phi vật thể, trong đó quan tâm công tác quản lý, phát huy giá trị văn hóa phi vật thể Thực hành Tín ngưỡng Thờ Mẫu Tam Phủ của người Việt./.

Nơi nhận:

- Sở VH,TT và DL tỉnh(b/c);
- Lưu: VT, VHHT.

**KT. CHỦ TỊCH
PHÓ CHỦ TỊCH**

Lê Quang Trung